

Ecologisch functioneren van natte overstromingsvlaktes

Veldwerkplaats Ooijpolder | 21-09-2021

Marijn Nijssen | Combinatie Buiten Ooij

luchtfoto: Remco Versluijs

Wat zijn overstromingsvlaktes?

‘de zone binnen een rivierengebied die bijna jaarlijks in voorjaar en vroege zomer enkele weken tot maanden is overstroomd door rivierwater (evt. in combinatie met lokaal regen- en grondwater), waarbij de veranderde fysieke en chemische condities leiden tot een karakteristieke gemeenschap van hieraan aangepaste diersoorten’

Pripjat

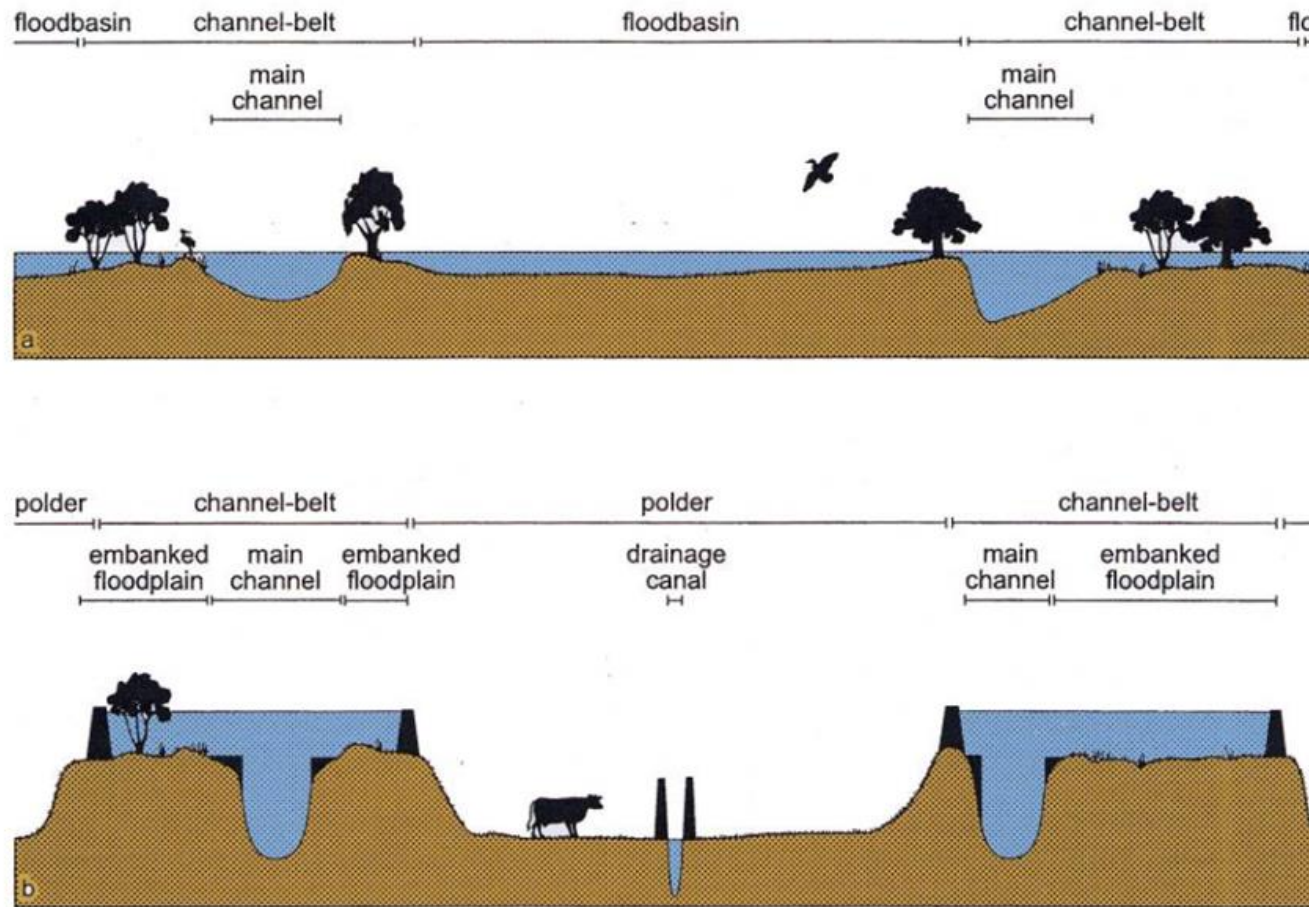
пiпjaт

Pererov
Περάροϋ

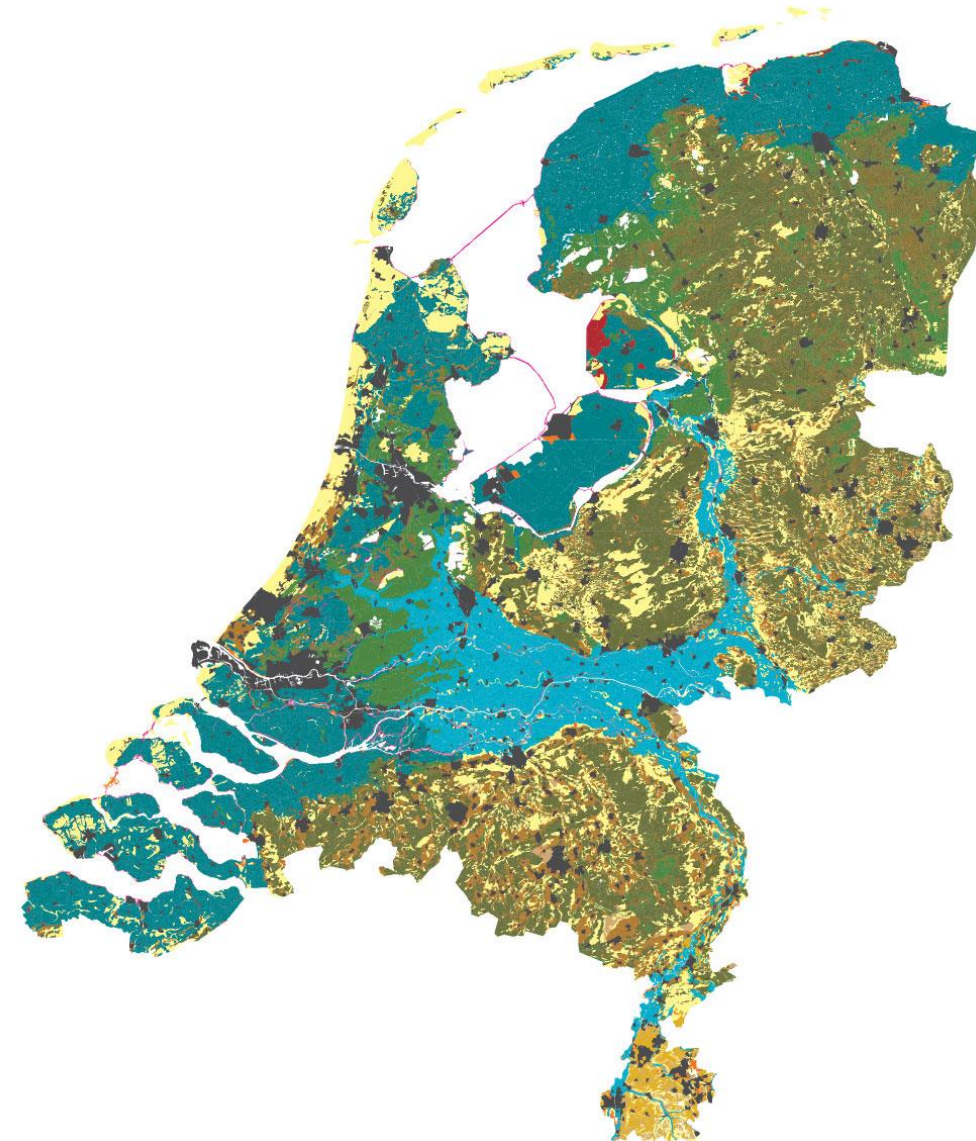
Wat zijn overstromingsvlaktes?

Overstromingsvlakten in Nederland

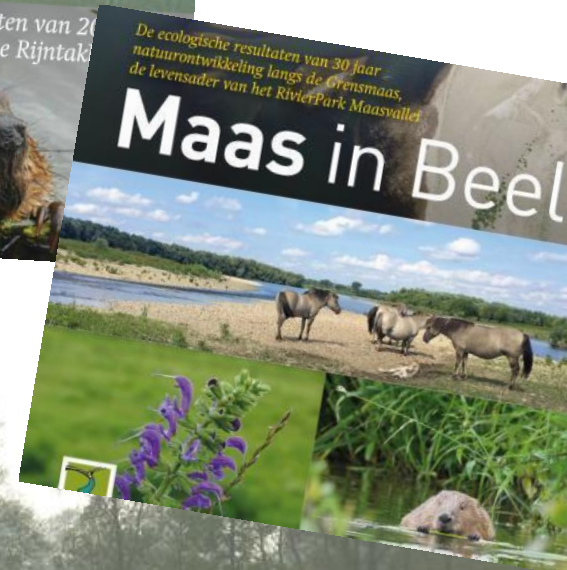
Hesselink 2002

Missing link in rivierherstel

ontwikkeling+beheer natuurkwaliteit

o+bn

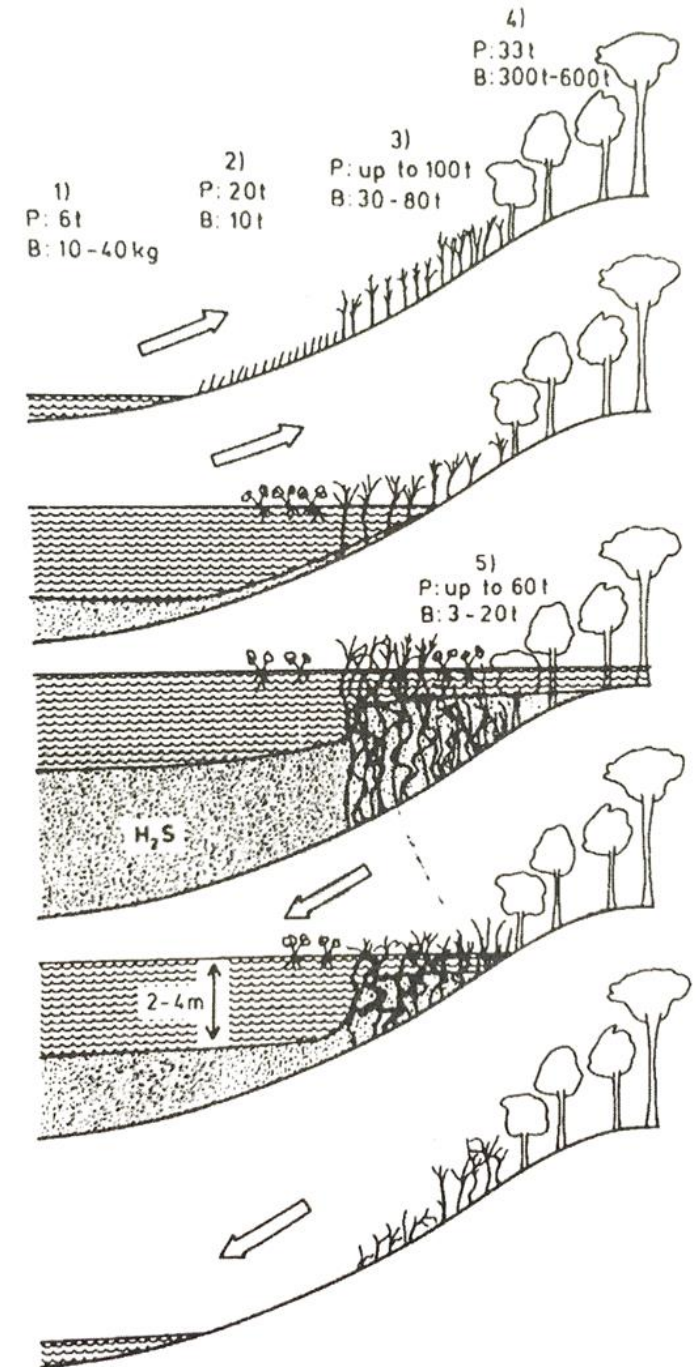

Afbeeldingen: ARK natuurontwikkeling / Agentschap Natuur en Bos

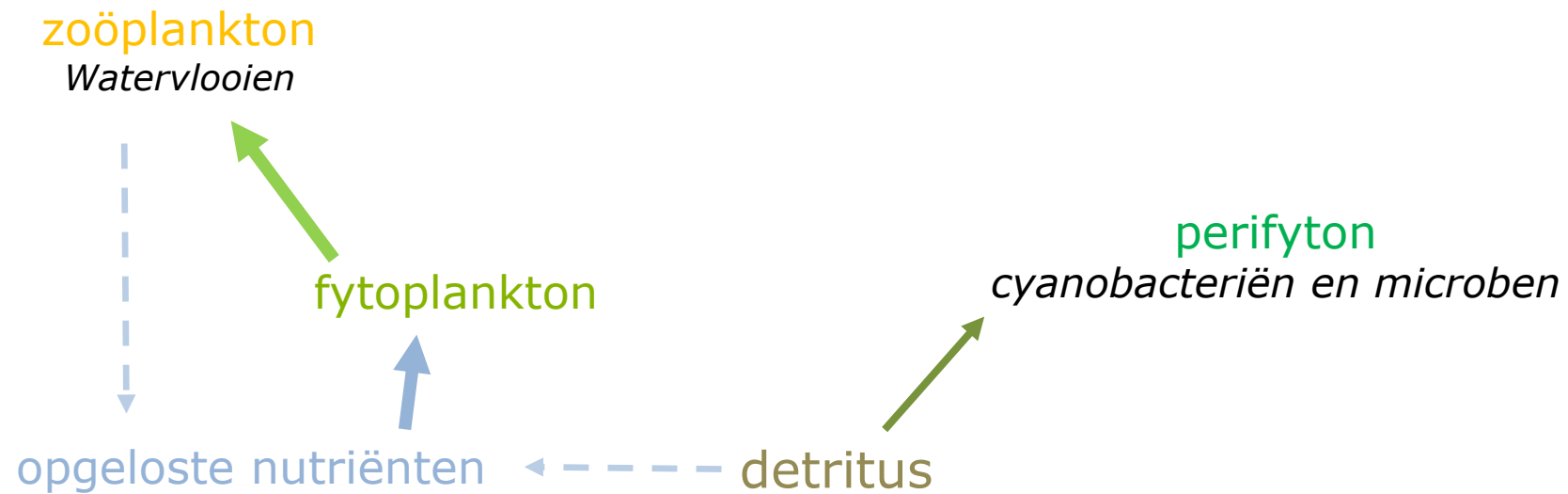
Principe van flood-pulse

- Verschuivende oeeverzone - '*moving littoral*'
- Meeste biomassa aanwezig in bossen, maar productie is het hoogste in tijdelijke water met fytoplankton en perifyton
- Jaarlijkse recycling dood materiaal
- Noodzakelijk: licht en warmte

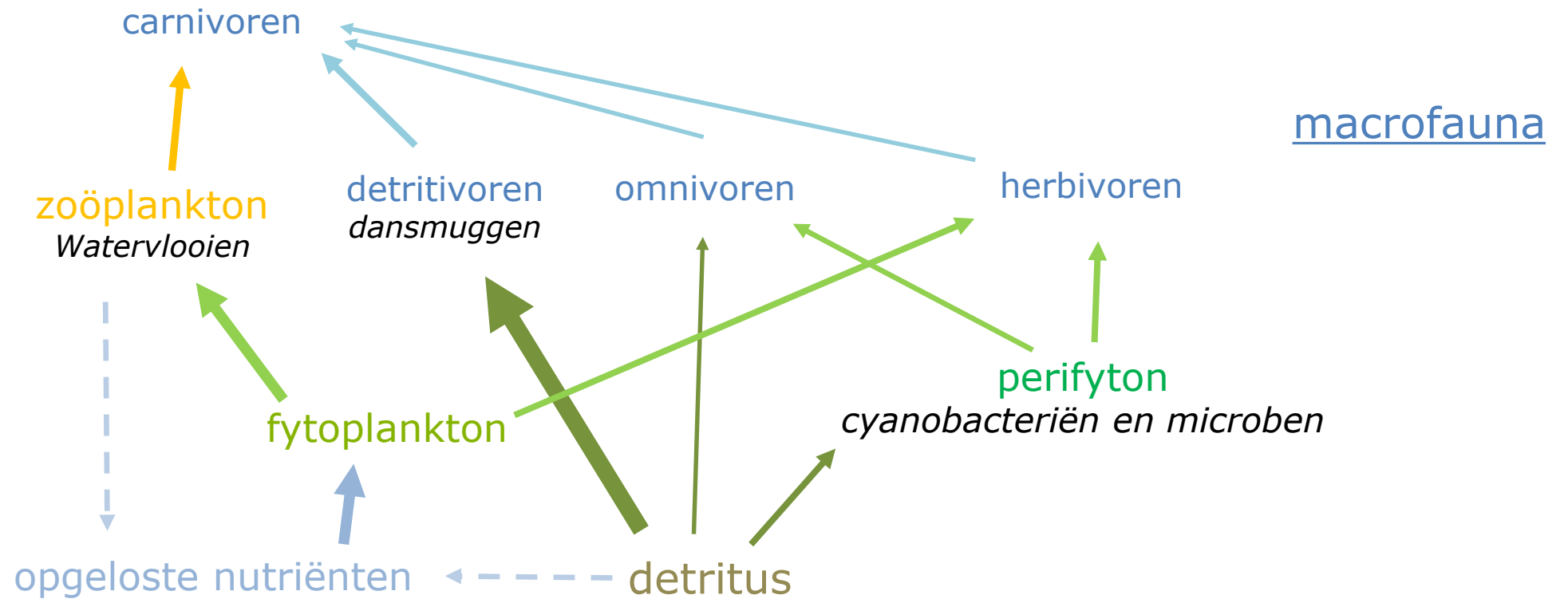
Junk et al 1989

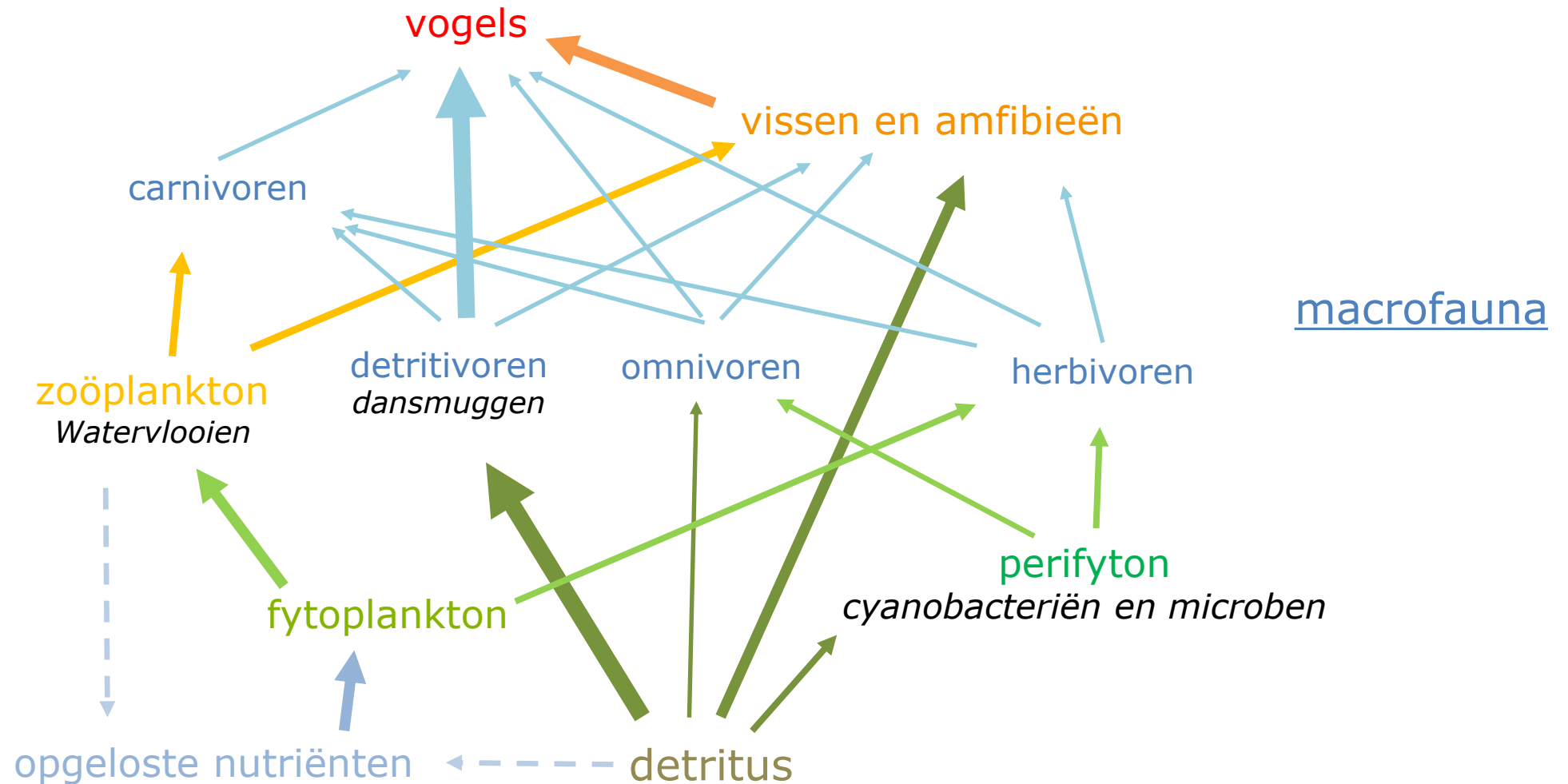
Ontwikkeling van voedselweb

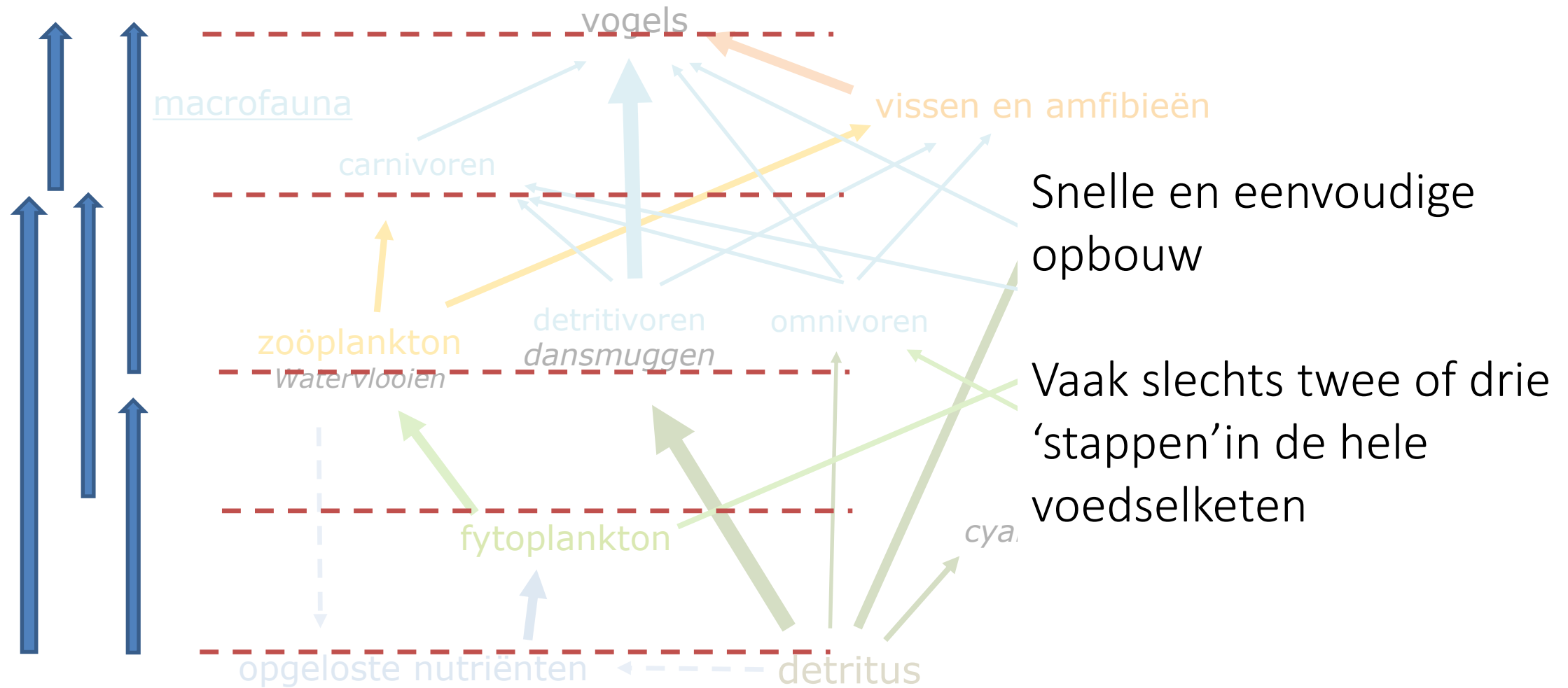
Ontwikkeling van voedselweb

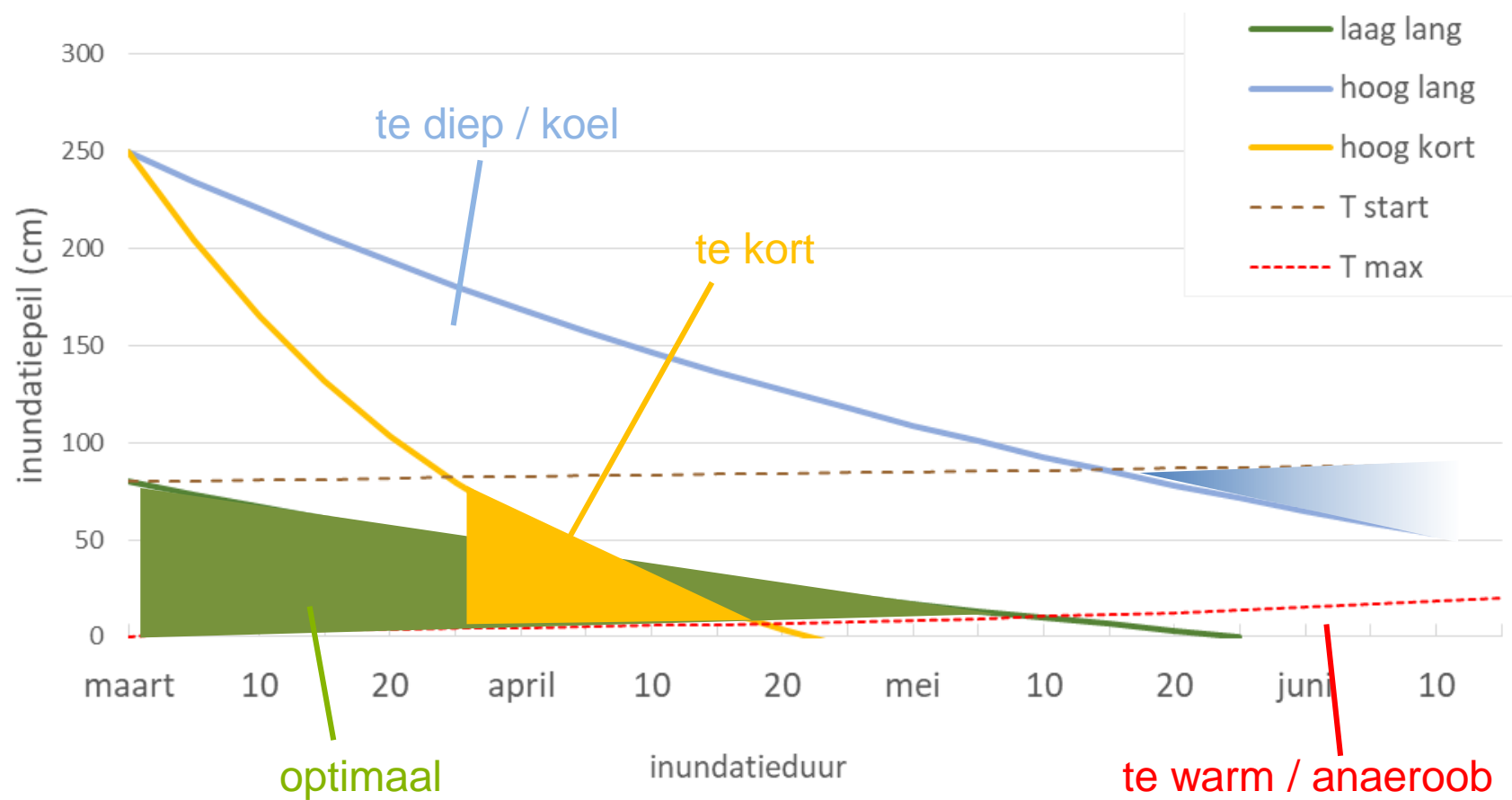
Ontwikkeling van voedselweb

Ontwikkeling van voedselweb

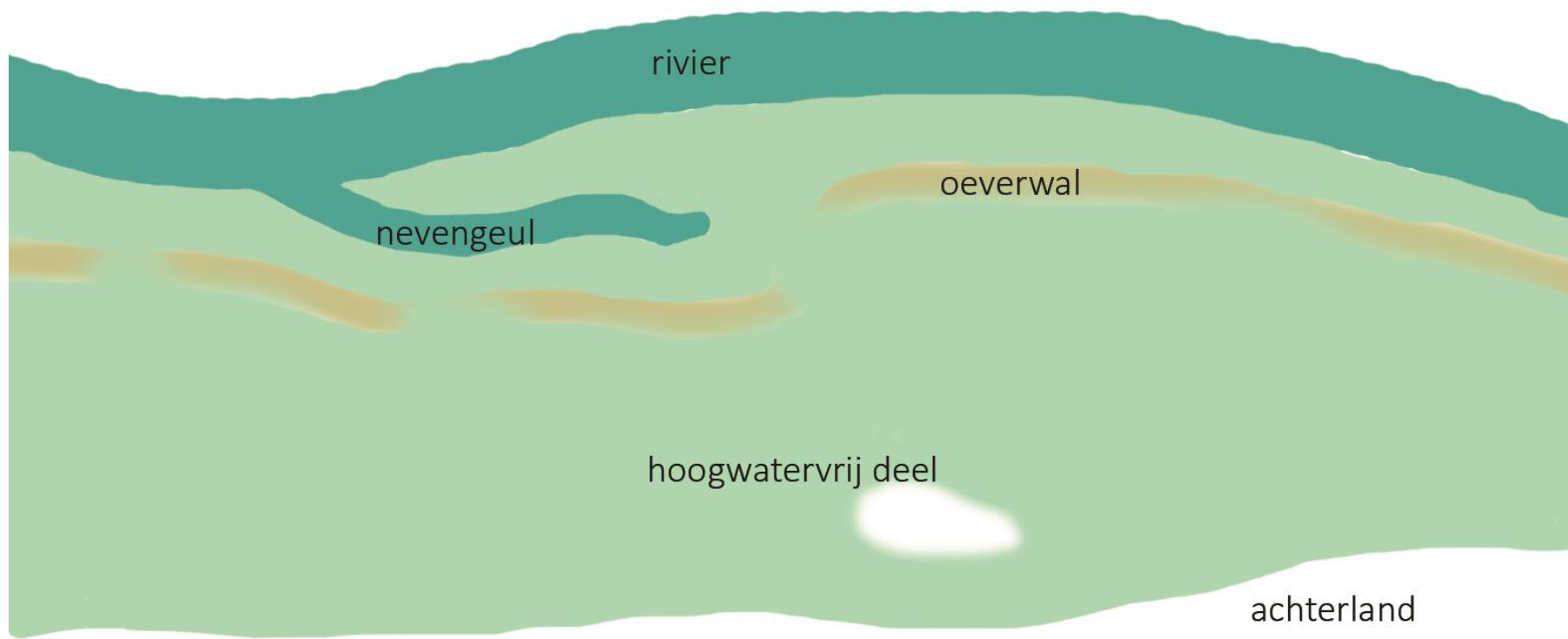
inundatieduur / temperatuur

Onderdelen overstromingsvlakte

peil – duur – connectiviteit - isolatie

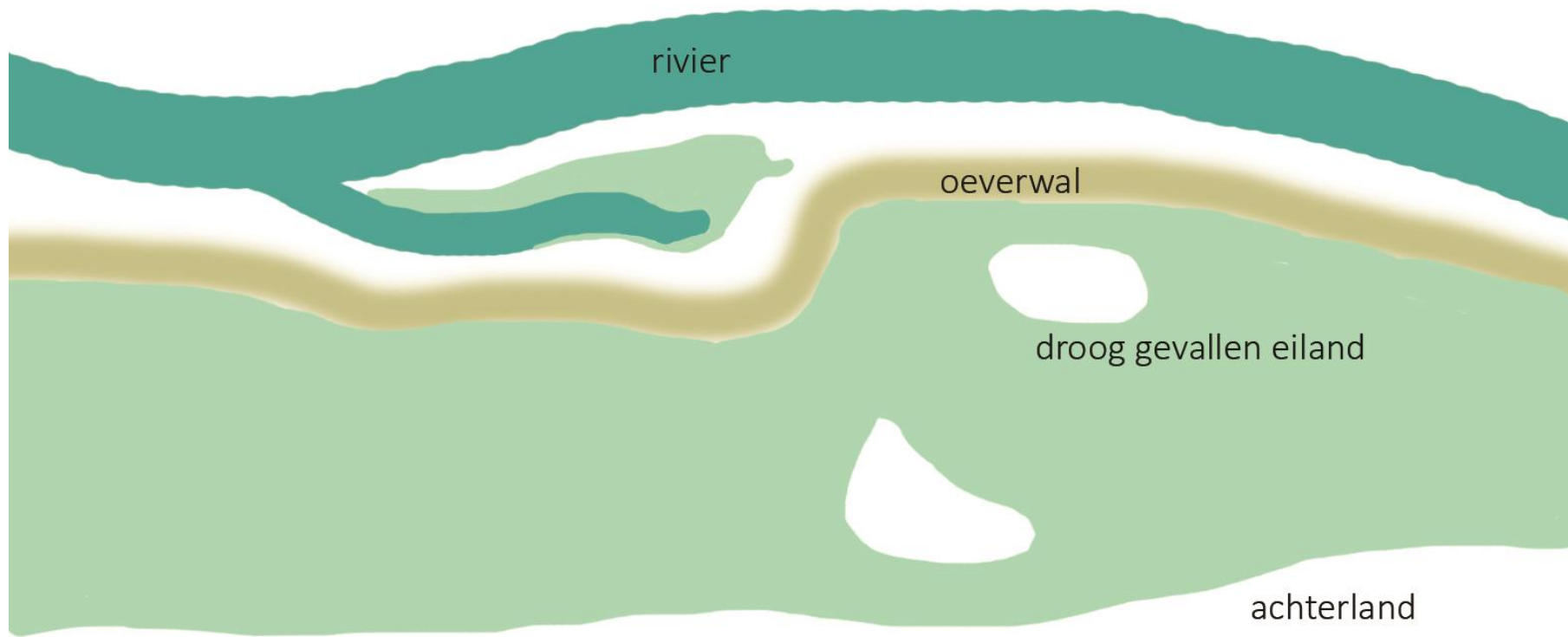
Overstroming

Onderdelen overstromingsvlakte

peil – duur – connectiviteit - isolatie

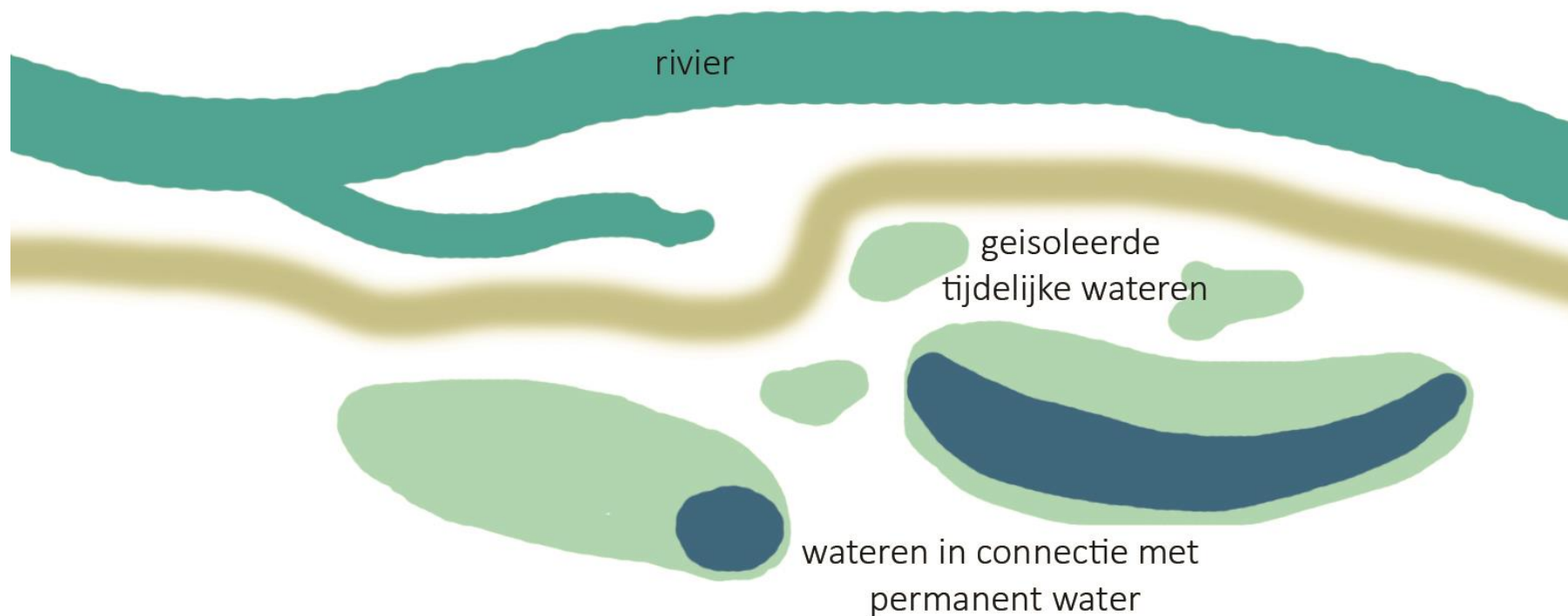
Daling waterstanden

Onderdelen overstromingsvlakte

peil – duur – connectiviteit - isolatie

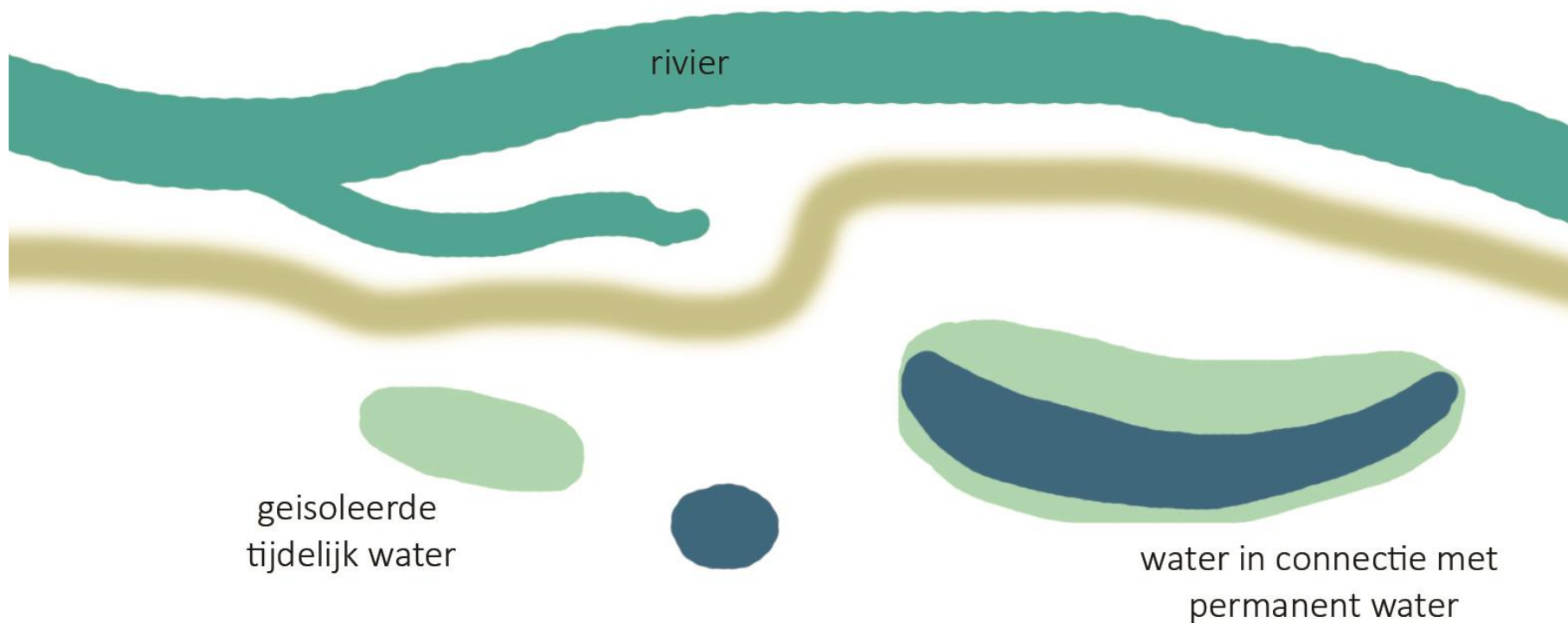
Isolatie wateren

Onderdelen overstromingsvlakte

peil – duur – connectiviteit - isolatie

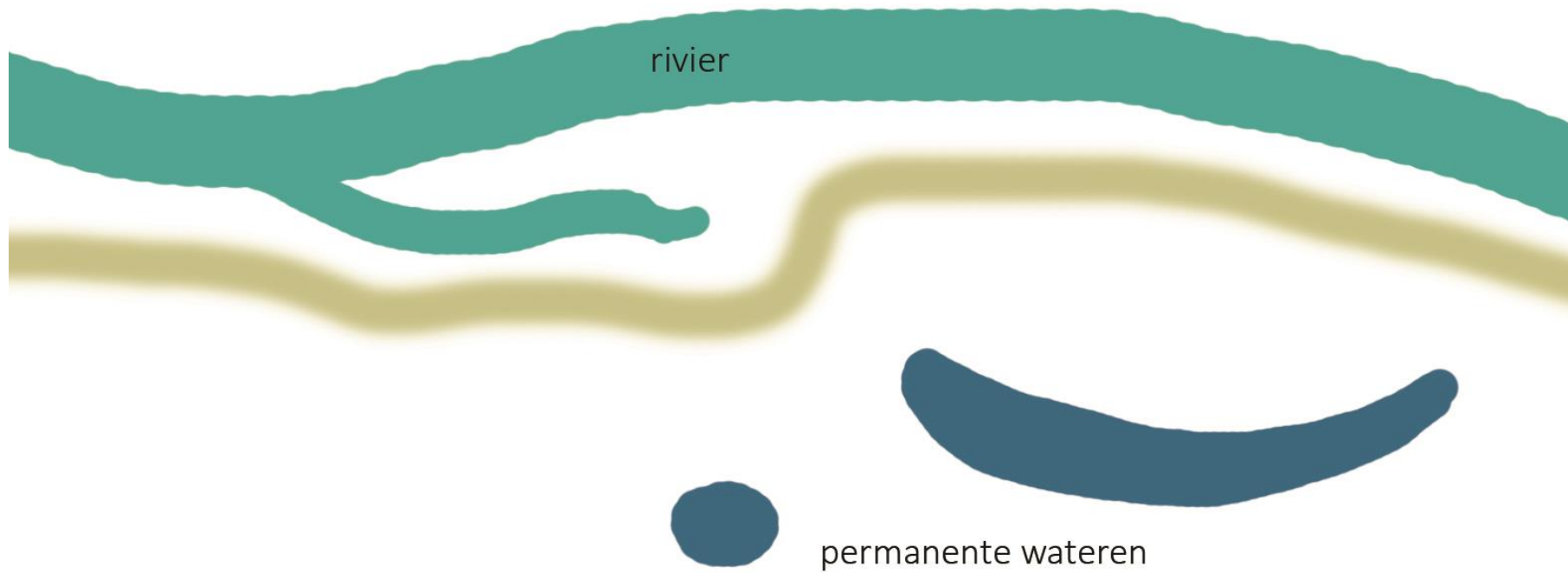
Verdere uitdroging

Onderdelen overstromingsvlakte

peil – duur – connectiviteit - isolatie

Zomer situatie

Kenmerkende soorten

- Mobiele 'profiteurs'
 - > circulerende soorten
 - > habitatwisselaars
 - > continue soorten
- Overlevers
 - > resistente soorten
- Gasten
 - > Foerageerders

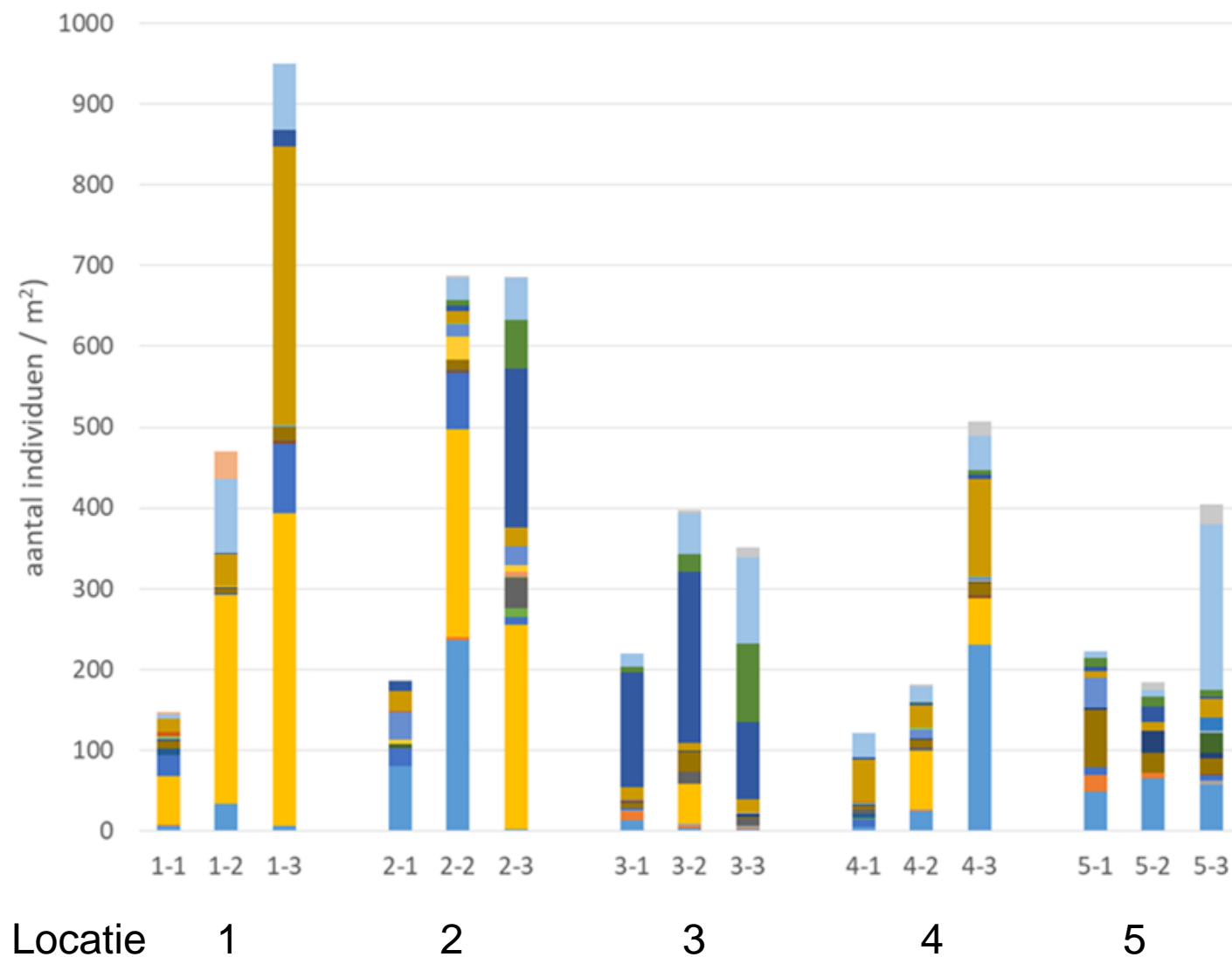

Veldonderzoek Buiten Ooij

Ontwikkeling macrofauna

respectievelijk 4, 5 en 7 weken na afsluiting op 19 maart 2020

- Waterpissebed
- Watermijt
- Poelslak
- Steltmug
- Pluimmug
- Knut
- Kokerjuffer
- Libel
- Kever sp.
- Waterkever
- Dwergduikertje
- Duikerwants
- Bloedzuiger
- Borstelworm
- Aasgarnaal
- Schijfhorenslak
- Dansmug
- Steekmug
- Langpootmug
- Haft
- Waterjuffer
- Keverlarve
- Waterkever larve
- Bootsmannetje
- Dwergbootzman
- Wants sp.
- Regenworm

Noodzakelijke processen in overstromingsvlaktes

1. Voldoende lange inundatie

4 weken voor snelle soorten, 8 weken voor opbouw voedselweb

2. Timing van inundatie

Begin van het voorjaar tot en met de zomer → **Warmte!**

3. Connectiviteit met de rivier

Uitwisseling organisch materiaal, nutriënten en soorten

4. Connectiviteit met permanente, geïsoleerde wateren en moerassen

Overleven van aquatische soorten

Noodzakelijke processen in overstromingsvlaktes

5. Connectiviteit met hoogwatervrije delen

Overleven terrestrische en amfibische soorten

6. Droogval / isolatie

Sterven van predatoren en concurrenten, afbraak organisch materiaal

7. Gradiënten in reliëf

- Optimum in inundatieduur, temperatuur, diepte en isolatie
- Meebewegen soorten met zakkend water

8. Variatie in substraat en vegetatiestructuur

variatie in omgevingscondities, schuil- en foerageermogelijkheden.

Verdere optimalisatie...

9. Groot oppervlak

minimaal 20-25 ha binnen een grotere uiterwaard van min 100 ha

Voor robuuste populaties beleidsrelevante vogelsoorten min. 1300 ha
(Porseleinhoen) en 1000-6000 ha voor Roerdomp en Wol

10. Goede waterkwaliteit

Lijkt in orde (zie resultaten Buiten Ooij)

11. Invloed van kwel- en regenwater

Meer variatie in waterkwaliteit - > hogere biodiversiteit

ontwikkeling+beheer natuurkwaliteit

o+bn